

Specialstudier

Nr 38. December 2013

Samhällsekonomiska
effekter av sänkt
bolagsskatt

Samhällsekonomiska effekter av sänkt bolagsskatt

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Våra prognoser används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen, i Sverige och internationellt, samt forskar inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder. Europeiska kommissionen delfinansierar medlemsländernas barometerundersökningar.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av av rapportens sammanfattning.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitikens samhällsekonomiska aspekter.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning, i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se.

Förord

I enlighet med uppdrag 7 i Konjunkturinstitutets regleringsbrev för 2013 analyseras i följande specialstudie de samhällsekonomiska effekterna på kort och lång sikt av sänkt bolagsskatt, samt effekterna av sänkt expansionsfondsskatt.

Studien har utarbetats av Magnus Wiberg och Erika Färnstrand Damsgaard. Magnus Wiberg har varit projektledare.

Mats Dillén

Innehåll

1	Sammanfattning	7
2	Inledning	8
3	Samhällsekonomiska kanaler	10
3.1	De multinationella företagens investerings- och lokaliseringsbeslut	10
3.2	De inhemska företagens investeringar	14
3.3	Effekter på företagens val av organisationsform	15
3.4	Effekten på redovisade vinster	17
3.5	Effekten på företagens skuldsättning	18
3.6	Tillväxt-, sysselsättnings- och välfärdseffekter	19
4	Konjunkturinstitutets bedömning	20
4.1	Effekter av sänkt bolagsskatt	20
4.2	Effekter på kort och lång sikt	21
4.3	Räkneexempel	21
4.4	Effekter av sänkt expansionsfondsskatt	22
4.5	Effekter av finansieringen av en skattesänkning	22
	Referenser	25

1 Sammanfattning

Konjunkturinstitutet har fått i uppdrag att analysera de samhällsekonomiska effekterna på kort och lång sikt av sänkt bolagsskatt, samt i den mån det är möjligt effekterna av sänkt expansionsfondsskatt.

I föreliggande studie redovisas de potentiella effekterna av en sänkning av bolagsskattesatsen. En lägre effektiv bolagsskattesats i Sverige i förhållande till andra länders effektiva skattesatser leder till ökade utländska nyetableringar i Sverige. En lägre effektiv bolagsskattesats medför dessutom ökade inhemska investeringar. När nyetableringar och investeringar ökar innebär det en högre kapitalstock vilket leder till högre BNP. Företagens lokaliserings- och investeringsbeslut väntas påverka kapitalstocken fullt ut på längre sikt. Under tiden nyetableringarna och investeringarna är högre och kapitalstocken byggs upp växer BNP snabbare. På lång sikt när ekonomin når den nya, högre optimala nivån på kapitalstocken och BNP, ökar BNP i samma takt som före sänkningen av bolagsskatten.

Om den formella bolagsskattesatsen sänks i förhållande till andra länders skattesatser väljer multinationella företag att i högre utsträckning redovisa sina vinster i Sverige, vilket ökar bolagsskattebasen och skatteintäkterna. Skattesänkningen minskar också den relativa fördelen att finansiera aktiebolag med lånat kapital framför eget kapital. Det bedöms leda till lägre skuldsättning bland svenska aktiebolag, vilket ökar bolagsskattebasen. Dessutom ger en större svensk kapitalstock större produktion vilket gör att bolagsskattebasen ökar. En större kapitalstock innebär också att arbetskraftens marginalprodukt blir högre, vilket leder till högre reallöner. Ökningen i bolagsskattebasen hålls då tillbaka samtidigt som skattebasen för arbetsinkomster ökar.

En sänkning av bolagsskattesatsen får således en rad effekter på de olika skattebaserna, och nettoeffekten avgör hur stor del av sänkningen som behöver finansieras. Sker finansieringen av en bolagsskattesänkning genom en höjning av skatten på arbetsinkomster, leder det till att arbetsutbudet minskar vilket har en motverkande effekt på BNP.

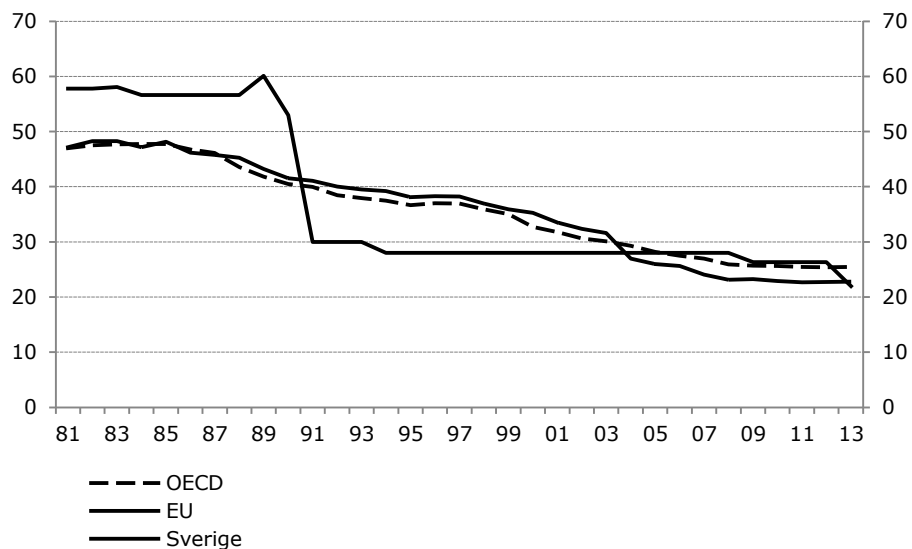
En bolagsskattesänkning kan dessutom påverka de offentliga utgifterna. En skattesänkning leder till en högre kapitalstock och därmed högre reallöner, och om arbetskraften är rörlig mellan privat och offentlig sektor kommer eventuella löneskillnader mellan sektorerna att utjämnas. Det innebär att ökade reallöner i privat sektor ger upphov till högre reallöner i offentlig sektor. Om inte kvaliteten eller omfattningen av de offentliga tjänsterna ska falla måste de offentliga utgifterna öka. Det motverkar effekterna av ökade skattebaser och ökar behovet att finansiera skattesänkningen.

I en allmän jämviktsmodell för Sverige beräknar Sørensen (2011) bolagsskattens självfinansieringsgrad till cirka 40 procent. Konjunkturinstitutets bedömning är att behovet att finansiera en skattesänkning kan bli högre än så om hänsyn tas till hur ökade reallöner påverkar offentliga utgifter. Behovet att finansiera en skattesänkning minskar i den mån multinationella företag väljer att redovisa högre vinster i Sverige.

2 Inledning

Generellt kan konstateras att företagsbeskattningen internationellt sett minskat under senare år (se diagram 1). I Sverige låg den formella svenska bolagsskattesatsen på en internationellt sett låg nivå genom sänkningen till 30 procent i samband med skattereformen 1990–1991 och fram till och början av 2000-talet. Medan den svenska skattesatsen var oförändrad på 28 procent mellan 1994–2008 sänktes den i flera steg i de övriga EU- och OECD-länderna. Sedan 1994 har den genomsnittliga bolagsskattesatsen i EU sänkts med nästan 20 procentenheter. Från och med 2004 låg den svenska skattesatsen på en högre nivå än genomsnittet i EU, men i och med sänkningen 2013 till 22 procent ligger Sverige återigen strax under EU-snittet. Den generella trenden i såväl EU som OECD är dock nedåtgående och sammanfaller med en ökad globalisering och borttagande av hinder mot fria kapitalrörelser.

Diagram 1 Den formella bolagsskattesatsens utveckling i OECD, EU och Sverige
Procent

Anm. OECD och EU exkluderar Sverige.

Källa: OECD.

Trenden mot lägre bolagsskatter kan förklaras av teorin om skattekonkurrens. Enligt teorin resulterar fria kapitalrörelser i för låga bolagsskatter samhällsekonomiskt sett och en underproduktion av kollektiva varor.¹ Enligt flera av EU:s medlemsländer försvåras skattekonkurrensen möjligheten att ha högre skatter, vilket leder till att det blir svårare att finansiera offentlig verksamhet.

Samtidigt kan det konstateras att det inom EU finns stora skillnader i bolagsskattesatser. Irland har till exempel fört en aktiv politik för att dra till sig företag och investeringar och har för tillfället en skattesats på 12,5 procent. Ett antal nyblivna östeurope-

¹ Zodrow och Mieszkowski (1986).

iska och baltiska EU-medlemmar har skattesatser i intervallet 10–15 procent, vilket visat sig vara en framgångsrik strategi för att attrahera utländska företag.²

Sammantaget är den svenska bolagsskattesatsen på en internationellt sett mindre konkurrenskraftig nivå jämfört med tiden innan 2000-talets början. Det finns dock andra faktorer än bolagsskatten som är betydelsefulla för var företag väljer att investera; bland annat satsningar på forskning och utveckling, utbildad arbetskraft, marknadens storlek och företagsklimatet i allmänhet.³ Vissa undersökningar visar till exempel att svenska småföretagare anser att arbetsgivaravgiften är den viktigaste skatten att sänka.⁴

I Sverige har företagen dessutom haft förmånliga regler för periodiseringar och avskrivningar och goda möjligheter att göra avdrag för räntekostnader, vilket gjort att den så kallade effektiva skattesatsen legat lägre än den formella. Den formella skattesatsen uppgår till 22 procent. Den effektiva skattesatsen är däremot inte given, utan bestäms av kvoten mellan företagets resultat och resultat efter finansiella poster. Den effektiva skattesatsen anses vara viktigare för företagets lokaliserings- och investeringsbeslut än den formella, eftersom den effektiva skatten anger vad företagen betalar i skatt justerat för periodiseringar, avskrivningar, avdrag etc.⁵

I skatteforskningen brukar man skilja på den effektiva *genomsnittliga* bolagsskattesatsen och den effektiva *marginella* bolagsskattesatsen. Om ett företag står inför valet att genomföra en investering i ett av flera länder finns det skäl att tro att ägaren utvärderar länderna bland annat utifrån hur mycket ägaren totalt sett får kvar efter det att hela bolagsskatten är betald. Av den anledningen anses den effektiva genomsnittliga bolagsskatten vara det relevanta måttet för företagets beslut om i vilket land de ska lokalisera sig i. Inom befintliga anläggningar anses i stället den effektiva marginella skatten, det vill säga den skatt som företaget betalar på den sist intjänade kronan, främst vara intressant. Den effektiva marginella skatten påverkar investeringsvolymen i ett företag och därmed investeringsvolymen i landet där företaget redan är verksamt.⁶

Forskning visar att de effektiva bolagsskattesatserna är ett viktigt konkurrensmedel när det gäller att påverka företagets investerings- och lokaliseringsbeslut. Devereux, Lockwood och Redoano (2008) studerar data från 21 OECD-länder mellan 1982 och 1999 och konstaterar att länder inte bara konkurrerar med formella skattesatser, utan också med effektiva skattesatser. Enligt Redoano (2007) gäller detta även inom EU.

Mot den här bakgrunden finns det anledning att utreda om Sverige bör sänka bolagsskattesatsen ytterligare. Syftet med föreliggande studie är att undersöka vilka samhällsekonomiska effekter en sådan sänkning får. Studien inleder med att identifiera de kanaler genom vilka en sänkt bolagsskatt påverkar samhällsekonomin. Med utgångspunkt från dessa kanaler och tidigare forskning presenteras en bedömning av de samhällsekonomiska effekterna av en sänkt bolagsskattesats.

² Se till exempel Bellak och Leibrecht (2009).

³ Se till exempel Devereux och Griffith (1998) eller Dunning (1973).

⁴ "Sänkt arbetsgivaravgift ger nya jobb", Rapport från Företagarna, oktober 2010. Sänkt bolagsskatt fanns dock inte med som svarsalternativ.

⁵ Se till exempel Devereux och Griffith (1998, 2003).

⁶ Se till exempel Fullerton (1984) eller Devereux och Griffith (2003).

3 Samhällsekonomiska kanaler

Enligt forskningen om skatters betydelse för företagens verksamhet kan en sänkt bolagsskatt påverka samhällsekonomin via fem huvudsakliga kanaler:

1. En sänkt bolagsskatt påverkar de multinationella företagens investerings- och lokaliseringsbeslut.
2. En sänkt bolagsskatt sänker de inhemska företagens kapitalkostnad, vilket innebär att fler investeringar blir lönsamma på marginalen.
3. En sänkt bolagsskatt har effekter på individers och företags val av organisationsform.
4. En sänkt bolagsskatt ökar incitamenten för företagen att beskatta vinsten i Sverige.
5. En sänkt bolagsskatt minskar företagens skuldsättning genom att minska det skattemässiga värdet av företagens avdragsgilla räntekostnader.

I avsnitten som följer redogörs för dessa kanaler och för tillväxt-, sysselsättnings- och välfärdseffekter av en sänkt bolagsskattesats.

3.1 De multinationella företagens investerings- och lokaliseringsbeslut

Globaliseringen har bland annat medfört att vissa skattebaser, främst kapital och högutbildad arbetskraft, blivit mer lättroliga över gränserna än tidigare. För att dra till sig dessa skattebaser använder sig länder i ökad utsträckning av skattesänkningar på kapital och företag. Enligt teorin om skattekonkurrens leder det till att skattetrycket blir lägre än vad länderna skulle eftersträvat utan skattekonkurrens; samtidigt som företagens lokaliseringsbeslut inte påverkas av skattesänkningarna, eftersom alla länder konkurrerar med lägre skatter.⁷ Teorin baseras på ett antagande om identiska länder och bortser därmed från att det finns andra faktorer än skatter som påverkar företagens lokaliseringsbeslut, till exempel marknadens storlek.

Enligt teorin för ny ekonomisk geografi (se till exempel Krugman, 1991) är det lönsamt för företag att etablera sig i närheten av konsumenter och leverantörer. Dessa marknadsnära platser drar till sig företag som efterfrågar arbetskraft och kapital. Det ökar marknadens storlek och gör en region än mer attraktiv för nyetableringar, eftersom produktion och investeringar i centralt belägna regioner eller länder är förenade med tilltagande skalavkastning.

Eftersom marknadens storlek således också har betydelse för företagens lokaliseringsbeslut, kan centralt belägna länder eller regioner, allt annat lika, ta ut en relativt högre bolagsskatt än mer perifert belägna länder.⁸ För länder som inte är centralt belägna blir däremot bolagsskatten ett potentiellt viktigt konkurrensmedel för att påverka de mul-

⁷ Se Nicodème (2007) för en översikt av litteraturen om skattekonkurrens.

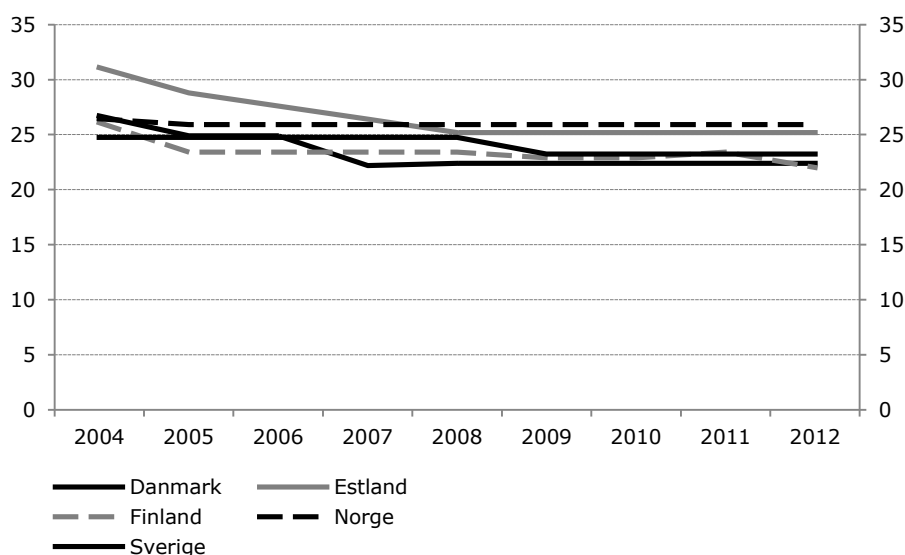
⁸ Anderson och Forslid (2003) och OECD (2008a).

tionella företagens lokaliserings- och investeringsbeslut; i synnerhet när det blir billigare och enklare att flytta produktionen till lågskatteländer. I ett europeiskt perspektiv utgörs de centralt belägna marknaderna i första hand av det industriella klustret i Mellaneuropa, till exempel Frankrike, Tyskland och Beneluxländerna. Sverige är i jämförelse en mer perifer och mindre marknad och skulle enligt detta synsätt således behöva ha en relativt lägre bolagsskatt för att inte förlora investeringar, alternativt erbjuda någon annan konkurrensfördel.⁹

Det finns därför anledning att jämföra den svenska bolagsskattesatsens nivå med nivån i ett antal perifera och storleksmässigt liknande grannländer. Enligt diagram 2 ligger nivån på den effektiva genomsnittliga svenska bolagsskattesatsen i mitten av länderna i urvalet. Jämfört med ett antal liknande konkurrentländer är direktinvesteringarna till Sverige således varken speciellt gynnade eller missgynnade. Frågan är då i vilken utsträckning en sänkt bolagsskatt påverkar företagens direktinvesteringar.

Diagram 2 Den effektiva genomsnittliga bolagsskattesatsen i Sverige och ett antal konkurrerande länder

Procent

Källa: Oxford University Centre for Business Taxation.

Det finns sedan mitten av 1980-talet en rad empiriska studier som analyserar hur en sänkt bolagsskatt påverkar företagens investerings- och lokaliseringsbeslut. Litteraturen inleds av Hartman (1984) som visar att det aggregerade inflödet av direktinvesteringar till USA påverkas negativt av en högre formell bolagsskatt. Slemrod (1990) utgår från Hartmans modell, men kontrollerar för skattenivån i det investerande landet och kommer fram till att en relativt högre effektiv marginell bolagsskatt i det mottagande landet leder till ett lägre inflöde av utländska direktinvesteringar. Devereux och Freeman (1995) bekräftar Hartmans och Slemrods resultat i en panelstudie av OECD-länder. Grubert och Mutti (2000) utgår från mikrodata för 500 amerikanska multinat-

⁹ Den genomsnittliga formella bolagsskattesatsen i Frankrike, Tyskland och Beneluxländerna är för tillfället cirka 31 procent, medan skattesatsen i Sverige är 22 procent.

ionella företag och visar att en högre effektiv genomsnittlig bolagsskatt i de mottagande länderna påverkar utflödet av amerikanska direktinvesteringar negativt.

Swenson (2001) kommer fram till att direktinvesteringar i realkapital är mer känsliga för högre bolagsskatt jämfört med direktinvesteringarnas övriga delkomponenter, till exempel fusioner och företagsförvärv. Bénassy-Quéré med flera (2005) kontrollerar för att avdragsreglerna kan skilja sig åt i det mottagande och investerande landet, det vill säga för att direktinvesteringar kan tänkas genomföras av dubbelbeskattningsskäl. De visar att en högre formell, effektiv marginell och genomsnittlig bolagsskatt i mottagande OECD-länder leder till ett lägre inflöde av direktinvesteringar. Studien finner ett icke linjärt samband som innebär att stora skatteskillnader mellan länder leder till proportionellt större flöden av direktinvesteringar jämfört med små skatteskillnader. Enligt en panelstudie av Hansson och Olofsdotter (2010) medför en relativt lägre effektiv marginell och genomsnittlig bolagsskatt i de nya medlemsländerna i EU (som tillkommit under perioden 2004–2007) till ett större inflöde av direktinvesteringar, medan en sådan effekt inte verkar finnas för de övriga EU-länderna. De finner däremot att ett äldre medlemsland med en större marknad attraherar mer direktinvesteringar, vilket kan förväntas enligt teorin för ny ekonomisk geografi. Sådana effekter existerar dock inte för de nya medlemsländerna, enligt Hansson och Olofsdotter.

I en metastudie¹⁰ av 31 empiriska undersökningar visar De Mooij och Ederveen (2005) att:

- Antalet utländska nyetableringar och värdet av dessa ökar när bolagsskatten sänks.
- Bolagsskattens relativa nivå i det mottagande landet i förhållande till nivån i det investerande landet påverkar företagets lokaliseringsbeslut i högre utsträckning jämfört med den absoluta nivån i det mottagande landet.
- Direktinvesteringar i realkapital är mer känsliga för förändringar i bolagsskatten jämfört med direktinvesteringarnas övriga delkomponenter, till exempel fusioner och företagsförvärv.
- Förändringar i effektiva skattesatser påverkar direktinvesteringar i större utsträckning jämfört med förändringar i den formella skattesatsen.
- Studier baserade på senare data finner att utländska direktinvesteringar har blivit mer känsliga för förändringar i bolagsskattesatsen över tiden.
- Effekten av sänkt bolagsskatt är lägre i studier som kontrollerar för det mottagande landets marknadsstorlek, vilket innebär att länder med stora marknader kan ha relativt högre skattesatser utan att det behöver påverka direktinvesteringarna i någon större utsträckning.

Effekten av sänkt bolagsskatt varierar beroende på att studierna skiljer sig åt vad gäller tidsperioder, förklarande variabler och empiriska modeller. Tabell 1 återger de så kallade semielasticiteter¹¹ som De Mooij och Ederveen (2005) redovisar fördelat på om den underliggande undersökningen utgått från en tidsseriemodell, tvärsnittsmodell, panelmodell eller en sannolikhetsmodell ("discrete choice"). De Mooij och Ederveen

¹⁰ En metastudie är en studie som jämför flera olika studier och letar efter mönster bland dem.

¹¹ En semielasticitet anger med hur många procent en beroende variabel förändras när en förklarande variabel förändras med en procentenhet.

(2005) beräknar att medelvärdet för samtliga 427 semielasticiteter för utländska direktinvesteringar med avseende på bolagsskatt uppgår till $-3,72$.¹² Enligt De Mooij och Ederveen (2005) finns det med utgångspunkt från studierna i deras undersökning således skäl att tro att direktinvesteringarna ökar med närmare 4 procent om bolagsskatten sänks med en procentenhet.

Tabell 1 Skattade semielasticiteter för direktinvesteringar med avseende på bolagsskatt

	Medelvärde	Median
Tidsserie	-2,61	-2,75
Tvårsnitt	-7,16	-4,24
Panel	-3,43	-2,80
Sannolikhet	-2,73	-2,41
Total	-3,72	-2,91

Källa: De Mooij och Ederveen (2005).

Tabell 1 inkluderar semielasticiteter med avseende på såväl den formella bolagsskattesatsen som den effektiva marginella och genomsnittliga bolagsskattesatsen. Devereux och Griffith (2003) hävdar att det är den effektiva genomsnittliga bolagsskattesatsen som påverkar företagens beslut om i vilket land de ska lokalisera sig i. Det finns därför anledning att göra åtskillnad på vilket skattemått som undersökningarna utgått ifrån.

Tabell 2 redovisar semielasticiteterna fördelat på ekonometrisk modell och vilket skattemått undersökningen använt: formell bolagsskatt, effektiv marginell eller effektiv genomsnittlig bolagsskatt. Som framgår av tabell 2, och i enlighet med vad Devereux och Griffith (2003) hävdar, påverkar effektiva genomsnittliga bolagsskatter företagens lokaliseringsbeslut i relativt högre utsträckning.

Tabell 2 Skattade semielasticiteter för olika skattemått

	Formell bolagsskatt	Effektiv marginell bolagsskatt	Effektiv genomsnittlig bolagsskatt
Tidsserie	-0,79	-2,22	-4,63
Tvårsnitt	-2,31	0,88	-1,54
Panel	-1,92	-3,35	-5,77
Sannolikhet	-7,81	-9,24	-11,65
Total	-2,05	-3,48	-5,9

Källa: De Mooij och Ederveen (2005).

Tabell 1 och 2 redovisar de totala utländska direktinvesteringarna. Eftersom direktinvesteringar består av flera delkomponenter finns det till exempel skäl att också göra åtskillnad mellan reala och finansiella flöden.

Tabell 3 redovisar semielasticiteter fördelat på finansiella flöden och antalet nyetableringar mellan länder. I båda fallen står det klart att den effektiva genomsnittliga bo-

¹² De Mooij och Ederveen (2008) kommer fram till ett något lägre medelvärde, $-3,3$.

lagsskatten påverkar företagens internationella investerings- och lokaliseringsbeslut mest. Det framgår också av tabellen att finansiella flöden är relativt mer känsliga för förändringar i bolagsskattesatsen.

Tabell 3 Skattade semielasticiteter för finansiella flöden och nyetableringar

	Formell bolagsskatt	Effektiv marginell bolagsskatt	Effektiv genomsnittlig bolagsskatt
Finansiella flöden	-2,4	-4,0	-5,9
Nyetableringar	0,3	-1,3	-3,2

Källa: De Mooij och Ederveen (2008).

3.2 De inhemska företagens investeringar

En nyinvesterings marginalprodukt är i jämvikt lika med den kapitalkostnad som bestäms av marknadens avkastningskrav med hänsyn till olika skatter. Kapitalkostnaden motsvarar alltså avkastningskravet efter skatt på en nyinvestering i företaget. En förändring av kapitalkostnaden påverkar det optimala kapitalbeståndet i företaget och därmed nivån på bruttoinvesteringarna. En skattesänkning minskar kapitalkostnaden, vilket ökar investeringarna tills kapitalets marginalprodukt uppgår till den nya lägre kapitalkostnaden.

Skattesänkningen motverkas till viss del av att det skattemässiga värdet av avdragen för räntekostnader minskar, vilket höjer kapitalkostnaden för lånefinansierade investeringar. Avgörande för genomslaget av en skattesänkning är således hur företagen finansierar den marginella investeringen. Om finansieringen sker med egna medel, det vill säga med i bolagen kvarhållna vinster eller genom nyemission, ger en skattesänkning större effekt på kapitalkostnaden och investeringar än om finansieringen sker med lån. I vilken utsträckning bolagsskatten påverkar investeringar är därför en empirisk fråga.

I en panelstudie på sektornivå av 14 OECD-länder visar Bond och Xing (2013) att en sänkning av den formella bolagsskattesatsen med en procentenhet ökar kapitalstocken med en procentenhet. De beräknar att om bolagsskatten ersätts med ett avdrag för både utdelningar och räntor upp till en normalavkastning på eget kapital, på samma sätt som företagen idag får dra av låneräntor från beskattningsbara vinster, skulle kapitalstocken som andel av BNP öka med nio procent inom fem år. Med utgångspunkt från skattereformer i USA visar Cummins med flera (1994) att det finns ett samband mellan skatterelaterade variationer i företagens "user cost of capital"¹³ och anläggningsinvesteringar. När den formella bolagsskatten föll som en följd av skattereformerna ledde det till en lägre "user cost of capital" vilket ökade anläggningsinvesteringarna. Chirinko med flera (1999; 2004) och Dwenger (2010) kommer fram till liknande resultat.

¹³ "User cost of capital" är något förenklat företagens kostnader för kapital och består av kapitalets förlitning, kapitalets reala avkastningskrav efter skatt och eventuella kapitalsubventioner (se till exempel Hall och Jorgensen, 1967).

I en litteraturstudie av De Mooij och Ederveen (2008) uppskattas semielasticiteten för totala investeringar med avseende på den effektiva marginella bolagsskatten till $-0,8$. Det innebär att de totala investeringarna ökar med 0,8 procent om den effektiva marginella bolagsskattesatsen sänks med en procentenhet. I en allmän jämviktsmodell för Sverige visar Sørensen (2011) att en högre bolagsskatt i en liten öppen ekonomi leder till lägre investeringar via en högre kapitalkostnad. De lägre investeringarna leder i sin tur till ett lägre arbetsutbud via lägre löner. Enligt Sørensen (2011) leder en höjning av kapitalkostnaden med en procent till en minskning av kapitalstocken med ca 1,1 procent.¹⁴

3.3 Effekter på företagets val av organisationsform

Utgångspunkten för analysen av hur skatteförändringar påverkar företags val av organisationsform är att de organisationsformer företag kan välja mellan skiljer sig när det gäller både skattemässiga och icke-skattemässiga aspekter. De huvudsakliga organisationsformerna för svenska företag är enskild näringsidkare, handelsbolag, fåmansbolag samt aktiebolag med spritt ägande; onoterade aktiebolag samt noterade aktiebolag. En viktig skillnad mellan dessa organisationsformer är vem som bär företagets risk. Organisationsformen enskild näringsidkare, eller enskild firma, innebär att personen som styr företagets verksamhet också bär hela företagets risk. Det innebär att företagaren inte har någon möjlighet till riskspridning, vilket är en nackdel. Företagaren leder verksamheten och är ensam ägare vilket gör att företagets vinst också är lika med företagarens ersättning. En fördel med enskild firma är därmed att det inte finns något så kallat principal-agent-problem. Ett principal-agent-problem uppstår då motstridiga intressen i kombination med asymmetrisk information medför att en uppdragstagare inte agerar på det sätt som uppdragsgivaren eller ägaren önskar. Organisationsformen handelsbolag liknar i flera avseenden enskild firma. Flera företagare kan gemensamt bilda ett handelsbolag. Handelsbolaget är en juridisk person, men ägarna är personligt ansvariga för bolagets avtal och skulder och ägarna beskattas för bolagets vinster. En särskild form av handelsbolag är kommanditbolag. I ett kommanditbolag finns minst en delägare med begränsat ansvar, och minst en delägare med obegränsat ansvar. Det är mycket vanligare att företag är organiserade som enskild firma än som handelsbolag.¹⁵

Organisationsformen aktiebolag innefattar både fåmansbolag och onoterade och noterade aktiebolag. Aktiebolag innebär att företaget är en juridisk person där ägaren eller ägarna inte är ansvariga för bolagets skulder. De bär därmed endast en begränsad del av företagets risk. Med flera ägare kan dessutom risken spridas över flera personer. Det är också mycket lättare att överföra äganderätten av delar eller hela företaget. Eftersom de som leder verksamheten inte också behöver vara ägare, finns möjlighet till högre grad av specialisering i företagets ledning. Samtidigt medför detta att ett principal-agent-problem uppstår eftersom företagets ledning och dess ägare har delvis motstridiga intressen, vilket kan göra att företaget sköts mindre effektivt och behovet

¹⁴ Hasset och Hubbard (2002) kommer i en litteraturstudie fram till att en sänkning av kapitalkostnaden med en procentenhet ökar investeringarna med 0,5-1 procent.

¹⁵ År 2012 fanns ca 500 000 enskilda firmor i Sverige, att jämföra med ca 100 000 handelsbolag. Källa: www.bolagsverket.se

av ägarkontroll ökar.¹⁶ Organisationsformen fåmansbolag kräver att högst fyra ägare innehar mer än 50 procent av aktiekapitalet. Det innebär att möjligheterna till risk-spridning samt att överföra äganderätter är större för aktiebolag med spritt ägande än för fåmansbolag.

Skattesystemet kan också ha en direkt påverkan på företagets val av organisationsform. Finns skattemässiga fördelar med en viss organisationsform, och det får företagen att välja den organisationsformen, har skattesystemet snedvridande effekter på företagets verksamhet. De snedvridande effekterna kommer av skillnaderna i de olika organisationsformernas möjlighet till bland annat riskspridning och specialisering som beskrivits ovan, och dessa påverkar i sin tur företagets investeringar och produktion. Om företag väljer organisationsform utifrån skattemässiga aspekter minskar också statens totala skatteintäkter, eftersom företagets inkomster beskattas i den organisationsform som är skattemässigt mest fördelaktig. Hur stor påverkan skattesystemet har på ett företags val av organisationsform beror på hur stora de skattemässiga skillnaderna är, och hur stor vikt företaget lägger vid de övriga skillnaderna mellan organisationsformer. För stora företag är ofta de icke-skattemässiga fördelarna med spritt ägande så stora att företagen drivs som noterade aktiebolag oavsett skattemässiga skillnader. För mindre företag kan däremot de skattemässiga fördelarna överväga, så att skattesystemet påverkar valet av organisationsform. Hur stor denna påverkan är i praktiken har undersökts i flertalet empiriska studier.

Thoresen och Alstadsæter (2010) studerar hur det norska skattesystemet påverkar företags val att organisera sig som aktiebolag med spritt ägande under perioden 1993–2003. Det norska duala skattesystemets skillnad mellan skatt på löneinkomster och kapitalinkomster skapar skattemässiga fördelar för aktiebolag med spritt ägande jämfört med enskild firma och fåmansbolag. Författarna finner stöd för att företag väljer att verka som aktiebolag med spritt ägande av skattemässiga skäl. De Mooij och Nicodème (2008) analyserar hur skatteskillnader mellan löneinkomster och företagsinkomster påverkar valet mellan enskild firma och aktiebolag i 17 europeiska länder åren 1997–2003. De finner att en ökning i skillnaden mellan skatt på löneinkomster och företagsinkomster på en procentenhet ökar andelen företag som beskattas med bolagsskatt med en procent. Författarna poängterar också vikten av att analysera effekterna av en sänkning av företagsskatter på totala skatteinkomster. Detta eftersom inkomstomvandling medför att en del av ökningen av företagsskattebasen motsvaras av en minskning av skattebasen för löneinkomster.

Det svenska duala skattesystemet bidrar också till skattemässiga nackdelar med enskild firma, handelsbolag och fåmansbolag jämfört med aktiebolag med spritt ägande, och ger incitament att omvandla löneinkomster till kapitalinkomster.¹⁷ När det gäller såväl enskild firma som fåmansbolag kan aktiva ägare välja att redovisa utdelning som inkomst av tjänst eller inkomst av kapital. Möjligheten att redovisa utdelning som inkomst av kapital begränsas dock i båda fallen.¹⁸ Sørensen (2008) analyserar skillnader i effektiva skattesatser mellan organisationsformer enligt 2007 års svenska skattelagstiftning. Han finner att för företag med högre inkomster gör det progressiva inkomst-

¹⁶ Se exempelvis Jensen och Meckling (1976) för en beskrivning av de faktorer som påverkar företagets val av organisationsform.

¹⁷ Se exempelvis Alstadsæter och Jacob (2012).

¹⁸ I fåmansbolag regleras fördelningen av de så kallade 3:12-reglerna.

skattesystemet att fåmansbolag är skattemässigt fördelaktiga.¹⁹ Det duala skattesystemets utformning kan därmed göra att företag väljer organisationsformen fåmansbolag före enskild firma av skattemässiga skäl. Det kan också påverka individers val mellan att vara anställda och att starta ett eget företag.

Edmark och Gordon (2013) analyserar hur skatteskillnader påverkar företagares val mellan att bedriva verksamheten i enskild firma eller fåmansbolag under perioden 2004–2008. Studien visar att det finns skattemässiga fördelar med att välja fåmansbolag för företagare med höga företagsinkomster. Edmark och Gordon finner att andelen företag organiserade som fåmansbolag ökar med ca 0,5 procent om genomsnittsskatten för aktiebolag sänks med en procentenhet, för de företag som ingår i studien.²⁰ Det är därmed svårt att generalisera resultaten till företag utanför den grupp som studerats.

Sammanfattningsvis tyder empiriska studier på att skattemässiga skillnader påverkar företagens val av organisationsform. En sänkning av bolagsskatten medför att de skattemässiga fördelarna med aktiebolag ökar, men mycket talar för att det påverkar valet av organisationsform endast för en begränsad del av företagen. När företag väljer att bilda aktiebolag av skattemässiga skäl innebär det att bolagsskattebasen och skattebasen för kapitalinkomster ökar samtidigt som skattebasen för löneinkomster minskar. När anställda väljer att starta aktiebolag av skattemässiga skäl ger det samma effekt på skattebaserna. Totala skatteintäkter minskar som en följd av inkomstomvandlingen. Samtidigt kan bytet av organisationsform påverka företagens investeringar och produktion om det medför att de exempelvis tar högre risk, får ökad specialisering i ledningen etc. Sådana förändringar i företagets verksamhet bedöms dock ha små effekter på ekonomin som helhet.

3.4 Effekten på redovisade vinster

När den formella bolagsskattesatsen höjs minskar det incitamenten för internationellt verksamma företag att beskatta vinsten i det land som höjer skatten. Den formella bolagsskattesatsen påverkar därigenom i vilket land multinationella företag väljer att redovisa sina vinster. De redovisade vinsterna kan omfördelas mellan länder, bland annat genom så kallad internprissättning inom en internationellt verksam koncern.²¹

I studier av amerikanska företag finner Clausing (2001, 2006) skatterelaterade avvikelser från de pris som förväntas råda vid optimala handelsflöden. Clausing tolkar det som att det förekommer inkorrekt internprissättning i koncerner för att utnyttja internationella skillnader i formella bolagsskattesatser. Harris (1993) visar att amerikanska multinationella företag valde att överföra betydande vinster till USA när den formella bolagsskatten sänktes från 45 till 34 procent 1986. Enligt Mills och Newberry (2004)

¹⁹ De effektiva genomsnittliga skattesatserna för enskild firma och fåmansbolag är ungefär lika stora för företag vars vinster före skatt är ca 500 000 kr, medan för företag med vinster före skatt på 1 000 000 kr eller mer är fåmansbolag skattemässigt fördelaktigt.

²⁰ I studien undantas företagare som äger mer än ett företag, samt individer som är egna företagare samtidigt som de är anställda. Utöver detta undantas även företag i vissa branscher och andelen företag med högst och lägst företagsinkomster. Se Edmark och Gordon (2013) för detaljer.

²¹ Internprissättning är det pris som bolag sätter på gränsöverskridande transaktioner inom en internationell koncern. Den grundläggande principen är att priserna ska sättas som om transaktionerna sker mellan två oberoende företag, enligt den så kallade armlängdsprincipen.

redovisar dotterbolag med verksamhet i USA lägre beskattningsbara vinster i USA om det utländska moderbolaget betalar en lägre genomsnittlig formell bolagsskatt i utlandet. I en studie av europeiska företag finner Dischinger (2007) en negativ korrelation mellan den formella bolagsskattesatsen i länderna där företagen är verksamma och vinsten före skatt. I en metastudie av 40 empiriska undersökningar kommer Heckemeyer (2012) fram till att multinationella företag minskar den beskattningsbara vinsten i länder med en högre formell bolagsskattesats och att förekomsten av internprissättning ökat över tiden. Huizinga och Laeven (2008) visar att en sänkning av den formella bolagsskattesatsen med en procentenhet ökar redovisade vinster i Sverige med 1,3 procent.

Bortsett från internprissättning använder multinationella företag även koncerninterna lån för att minska den beskattningsbara vinsten. Till exempel visar Mills och Newberry (2004) att skuldsättningen minskar i amerikanska dotterbolag när det utländska moderbolaget betalar en högre genomsnittlig formell bolagsskatt i utlandet. Det beror på att moderbolaget vill öka skuldsättningen i dotterbolag i länder med en högre formell bolagsskattesats för att på så sätt öka det skattemässiga värdet av avdragsgilla räntekostnader. Bolagsskattesatsen har således också betydelse för företagets skuldsättning.

3.5 Effekten på företagets skuldsättning

Förekomsten av avdragsgilla räntekostnader medför att den formella bolagsskattesatsen påverkar företagets kapitalstruktur. En lägre formell bolagsskattesats minskar det skattemässiga värdet av dessa räntekostnader vilket, allt annat lika, ökar incitamenten för företagen att minska sin skuldsättning.

I en studie av amerikanska företag kommer Gordon och Lee (2007) fram till att en sänkning av den formella bolagsskattesatsen med en procentenhet minskar skulderna som andel av de totala tillgångarna med 0,36 procentenheter. Med utgångspunkt från statistik över dotterbolag som tillhör amerikanska koncerner finner Altschuler och Grubert (2003) att skuldkvoten minskar med 0,4 procentenheter i dotterbolagen när den formella bolagsskatten sänks med en procentenhet i landet där bolagen är verksamma.

I en metastudie av 46 empiriska undersökningar beräknar Heckemeyer (2012) att företagets skuldkvot ökar med 0,3 procentenheter om den effektiva marginella bolagsskattesatsen ökar med en procentenhet. Heckemeyer kommer också fram till att skattens effekt på kapitalstrukturen ökar om enbart multinationella företag inkluderas. Det beror på att multinationella företag har bättre möjligheter att genom koncerninterna lån mellan dotterbolag i flera länder utnyttja internationella skatteskillnader för att öka det skattemässiga värdet av ränteavdragen.

Sammanfattningsvis påverkar bolagsskatten samhällsekonomin via fem kanaler: genom utländska direktinvesteringar, inhemska investeringar, individers och företags val av organisationsform, via skattebasen och företagets skuldsättning. Detta har i sin tur betydelse för tillväxt, sysselsättning och välfärd.

3.6 Tillväxt-, sysselsättnings- och välfärdseffekter

Tidigare forskning pekar mot att det finns stöd för att en lägre bolagsskatt ökar de utländska direktinvesteringarna och sänker företagens kapitalkostnad vilket gör att fler investeringar blir lönsamma på marginalen. Enligt den neoklassiska tillväxtteorin innebär det att en lägre bolagsskatt leder till tillfälligt högre BNP-tillväxt och en varaktigt högre BNP-nivå. BNP-tillväxten är högre så länge nyinvesteringarna överstiger kapitalets värdeminskning. Det finns få empiriska studier av sambandet mellan bolagsskatt och BNP-tillväxt. Lee och Gordon (2005) kommer i en studie av 70 länder under åren 1970–1997 fram till att den formella bolagsskattesatsen är negativt korrelerad med BNP-tillväxten per capita: en sänkning av den formella bolagsskatten med en procentenhet ökar den årliga tillväxttakten i BNP per capita med 0,1–0,2 procentenheter. OECD (2008b) drar slutsatsen att en sänkning av den formella bolagsskattesatsen, som finansieras med högre konsumtions- och fastighetsskatt, ökar BNP per capita mer än vad en motsvarande sänkning av skatten på arbetsinkomst med samma finansiering gör.

Resultat från den relativt begränsade forskningen om sambandet mellan bolagsskatt och arbetslöshet ger indikationer om att en lägre bolagsskatt leder till en lägre arbetslöshet. Med utgångspunkt från en allmän jämviktsmodell för EU studerar Bettendorf med flera (2009) hur en bolagsskattesänkning påverkar arbetslösheten. I Sveriges fall skulle arbetslösheten minska med 0,16 procentenheter om den marginella effektiva bolagsskattesatsen sänks med en procentenhet, dessutom beräknas lönerna stiga med 0,88 procent. Bettendorf med flera visar dessutom att välfärden ökar när bolagsskatten sänks, eftersom det minskar snedvridningen som uppstår genom att skatten gör det mer förmånligt att ersätta kapital med arbetskraft jämfört med fallet utan skatter. Broer med flera (2000) och van der Horst (2003) kommer fram till att kapitalkostnaden påverkar jämviktsarbetslösheten i en rad EU-länder. Gordon (1986) visar att en lägre bolagsskatt sänker kapitalkostnaden vilket ökar efterfrågan på kapital i en liten öppen ekonomi. Det ökar arbetskraftens marginalprodukt vilket i sin tur leder till högre löner och i förlängningen ett ökat arbetsutbud.

Vad gäller bolagsskattens relativa effekt för effektivitet och välfärd i Sverige har frågan analyserats av Sørensen (2011). I en allmän jämviktsmodell för Sverige visar Sørensen (2011) att en högre bolagsskatt leder till lägre reallöner via lägre investeringar. Utöver den direkta negativa effekten som skatten har på investeringarna har den därmed tillkommande och liknande effekter som en skatt på arbetsinkomst har. Sørensen (2011) uppskattar att bolagsskattens så kallade marginella dödviktsförlust²² överstiger den som är förknippad med en skatt på arbetsinkomst med drygt fem procent. Enligt Sørensen (2010) skulle en sänkt och mer enhetlig svensk bolagsskatt förbättra investeringar, tillväxt och reallöner, och där effekten på reallönerna efter skatt i sin tur framkallar effekter på arbetsutbud, sysselsättning och välfärd. Effektivitetsvinsterna som därmed uppstår skulle enligt Sørensen (2010) överstiga de som uppstår vid förändringar av socialavgifter och konsumtions- och fastighetsskatter.

²² Den marginella dödviktsförlusten är skillnaden mellan det belopp som skulle behövas för att kompensera skattebetalarna för en höjning av en viss skattesats och den offentliga sektorns nettointäkt från skattehöjningen. Som framgår av Sørensen (2011) är den marginella dödviktsförlust som skapas av en höjning av en viss skatt lika stor som den självfinansieringsgrad som är knuten till en sänkning av skattesatsen. Självfinansieringsgraden definieras som den andel av det direkta statistiska intäktsbortfall som ersätts i och med att de olika skattebaserna ökar till följd av beteendeeffekter orsakade av den lägre skattesatsen.

4 Konjunkturinstitutets bedömning

I detta avsnitt redogör Konjunkturinstitutet för sin bedömning av vilka effekter en sänkning av bolagsskatten får på svensk ekonomi.

4.1 Effekter av sänkt bolagsskatt

Bedömningen av effekterna av en skattesänkning görs i två steg. Först görs det för- enklade antagandet att skattesänkningen finansieras med en höjning av en icke sned- vridande skatt. Givet det antagandet beskrivs sedan effekterna på ekonomin. Därefter beskrivs vilka effekter som tillkommer om skattesänkningen i stället finansieras med en höjning av en snedvridande skatt.

En sänkning av den svenska bolagsskattesatsen finansierad med en icke snedvridande skatt bedöms få följande effekter:

- *Effekter på utländska företags nyetableringar i Sverige*
Givet att den effektiva skattesatsen sänks i förhållande till andra länders effek- tiva skattesatser ökar utländska företags nyetableringar i Sverige vilket leder till en högre svensk kapitalstock och därmed högre BNP.
- *Effekter på företags investeringar*
Skattesänkningen sänker aktiebolagens kapitalkostnader och det medför att deras investeringar ökar. Hur stor ökningen blir beror på hur investeringarna finansieras. Ju lägre andel av investeringarna som lånefinansieras, desto mer ökar investeringarna. Högre investeringar leder till en högre svensk kapital- stock och därmed högre BNP.
- *Effekter på reallöner*
Den högre kapitalstocken leder till att arbetskraftens marginalprodukt och fö- retagens efterfrågan på arbetskraft ökar. Om arbetsutbudet är konstant om- vandlas ökningen i marginalprodukten helt till ökade reallöner. Ökade reallö- ner kan också få arbetsutbudet att öka under förutsättning att bland annat er- sättningen vid arbetslöshet inte ökar i motsvarande grad. Om arbetsutbudet ökar till följd av ökade reallöner leder även det till ytterligare högre BNP. Ef- fekten på arbetsutbud och sysselsättning bedöms dock bli liten.
- *Effekter på företags val av organisationsform*
Eftersom varken enskild firma eller handelsbolag betalar bolagsskatt gör en bolagsskattesänkning att de skattemässiga fördelarna med aktiebolag ökar, vil- ket får fler företag att välja att verka som aktiebolag. Mycket talar dock för att en liten del av företagen påverkas. En skattesänkning ökar också drivkrafterna för anställda att välja att starta aktiebolag. En större andel aktiebolag innebär en inkomstomvandling från arbetsinkomster till kapitalinkomster så att totala skatteintäkter minskar.
- *Effekter på var multinationella företag redovisar sina vinster*

Givet att den formella skattesatsen sänks i förhållande till andra länders skattesatser, väljer multinationella företag att i högre utsträckning redovisa sina vinster i Sverige, vilket ökar bolagsskattebasen och skatteintäkterna.

- *Effekter på företags skuldsättning*
Eftersom skattesänkningen minskar den relativa fördelen att finansiera aktiebolag med lånat kapital framför eget kapital, ökar aktiebolagens optimala soliditetsnivå. Det bedöms leda till lägre skuldsättning bland svenska aktiebolag, vilket ökar bolagsskattebasen.

4.2 Effekter på kort och lång sikt

De potentiella effekter som beskrivits ovan verkar på olika tidshorisonter. Vissa effekter inträder kort efter en skattesänkning, och andra först efter en tid. På kort sikt väntas företag kunna göra bokföringsmässiga förändringar samt ändra finansieringsstruktur och organisationsform. Företagens ökade incitament att investera påverkar kapitalstocken fullt ut först på lite längre sikt. En anledning är att investeringsprojekt ofta tar tid att utvärdera och implementera. En annan att det kan finnas extra kostnader förknippade med att göra stora investeringsökningar i förhållande till små. På kort sikt väntas därmed multinationella företag redovisa en större del av sina vinster i Sverige, vilket ökar bolagsskattebasen. Företagen väntas öka sin soliditet samt byta organisationsform, vilket påverkar skattebaserna. Under tiden investeringarna ökar och ekonomins kapitalstock byggs upp växer BNP snabbare. På lång sikt väntas ekonomin ha nått den nya, högre optimala nivån på kapitalstocken och BNP, och BNP-tillväxten ökar då i samma takt som före sänkning av bolagsskatten.

4.3 Räkneexempel

Med utgångspunkt från den tidigare forskningen genomförs i det följande ett beräkningsexempel av hur sänkt bolagsskatt påverkar de utländska och inhemska företagens investeringar i Sverige.

Med utgångspunkt från den skattade semielasticiteten för nyetableringar i tabell 3 som uppgår till -3,2 kan effekten på värdet av utländska nyetableringar i Sverige av en sänkning av den genomsnittliga effektiva bolagsskattesatsen uppskattas. Värdet av inflödet av utländska direktinvesteringar till Sverige uppgick till 93 miljarder kronor 2012 (UNCTAD, 2013). Enligt Braunerhjelm (2001) avser ungefär 20 procent av inflödet nyetableringar. Det innebär att värdet av de utländska nyetableringarna skulle öka med drygt 0,6 miljarder kronor per år vid en sänkning av den genomsnittliga effektiva bolagsskattesatsen med en procentenhet.²³ Beräkningen bygger på en rad förenklade antaganden, till exempel att den skattade semielasticiteten är applicerbar på Sverige 2012. Beräkningen bortser dessutom från att bolagsskattesänkningen ger upphov till interaktionseffekter med övriga delar av ekonomin, det vill säga beräkningen är

²³ $0,2 \cdot 93 \cdot 0,032 = 0,6$. För att sänka den genomsnittliga effektiva bolagsskattesatsen med en procentenhet skulle den formella bolagsskattesatsen allt annat lika behöva sänkas från dagens nivå på 22 procent till 20,9 procent. Se till exempel Devereux och Griffith (1998, 2003) för sambandet mellan den formella och den genomsnittliga effektiva bolagsskattesatsen.

partiell. Till exempel tar beräkningen inte hänsyn till att ökade nyetableringar ökar marknadens storlek och gör en region än mer attraktiv för nyetableringar.

Med utgångspunkt från litteraturstudien av De Mooij och Ederveen (2008) (se avsnitt 2.2) kan effekten på investeringar i Sverige av en sänkning av den effektiva marginella bolagsskattesatsen kvantifieras. Enligt studien leder en sänkning av den effektiva marginella bolagsskattesatsen med en procentenhet till att de totala investeringarna ökar med 0,8 procent. De fasta bruttoinvesteringarna i näringslivet i Sverige uppgick 2012 till ca 550 miljarder kronor. Det ger en indikation om att investeringarna skulle öka med drygt fyra miljarder kronor per år som en följd av sänkningen av den effektiva marginella bolagsskattesatsen med en procentenhet.²⁴ Liksom med beräkningen av effekten på de utländska nyetableringarna i Sverige av en skattesänkning bygger kalkylen på en rad förenklade antaganden, till exempel att elasticiteten i De Mooij och Ederveen (2008) är tillämpbar på svenska förhållanden 2012. Beräkningen är dessutom partiell och bortser från att bolagsskattesänkningen ger upphov till en rad interaktionseffekter med övriga delar av ekonomin.

4.4 Effekter av sänkt expansionsfondsskatt

En sänkning av bolagsskatten påverkar som tidigare nämnts aktiebolag, och inte enskilda firmor eller handelsbolag. Enskilda firmor och handelsbolag har dock möjlighet att göra avsättningar till expansionsfonder, vilka beskattas med expansionsfondsskatt som i dagsläget är lika hög som bolagsskatten. En sänkning av bolagsskatten som åtföljs av en motsvarande sänkning av expansionsfondsskatten kan få ytterligare effekter på ekonomin jämfört med om endast bolagsskatten sänks. En sänkning av expansionsfondsskatten sänker kostnaden för att finansiera investeringar med kvarhållna vinstmedel i enskilda firmor och handelsbolag och det leder till att investeringarna i enskilda firmor och handelsbolag ökar. Investeringsökningens storlek beror på i vilken mån expansionsfonder används. Sänkningen medför att ekonomins aggregerade kapitalstock ökar ytterligare något jämfört med en sänkning endast av bolagsskatten. En sänkning av expansionsfondsskatten skulle också kunna motverka de ökade skattemässiga fördelarna med aktiebolag som en ensidig sänkning av bolagsskatten ger upphov till. Den effekten bedöms dock som liten.

4.5 Effekter av finansieringen av en skattesänkning

Hittills har analysen av effekter av en bolagsskattesänkning baserats på det förenklade antagandet att sänkningen finansieras med en höjning av en icke snedvridande skatt. I det följande analyseras de effekter som tillkommer om skattesänkningen finansieras med en höjning av en snedvridande skatt. Dessutom analyseras effekterna på statens övriga inkomster och utgifter, eftersom dessa påverkar hur stor del av skattesänkningen som behöver finansieras.

²⁴ $550 \cdot 0,008 = 4,4$. För att sänka den marginella effektiva bolagsskattesatsen med en procentenhet skulle den formella bolagsskattesatsen allt annat lika behöva sänkas från dagens nivå på 22 procent till 20,5 procent. Se till exempel Devereux och Griffith (1998, 2003) för sambandet mellan den formella och den marginella effektiva bolagsskattesatsen.

Skär finansieringen genom en höjning av en icke-snedvridande skatt har detta ingen motverkande effekt på investeringar, kapitalstock och BNP. Finansieras skattesänkningen i stället med en höjning av exempelvis skatt på löneinkomst leder det till att arbetsutbudet minskar och det har en motverkande effekt på BNP. Finansieras skattesänkningen inom ramen för företagsbeskattningen, med exempelvis en breddning av bolagsskattebasen, har det en motverkande effekt på investeringarna och därmed en motverkande effekt på kapitalstocken och BNP.

Hur stor del av skattesänkningen som behöver finansieras beror på skattesänkningens effekter på bolagsskattebasen och på andra skattebaser. Som framgick ovan gör skattesänkningen att bolagsskattebasen ökar genom att multinationella företag väljer att i högre utsträckning redovisa vinster i Sverige. En lägre skatt sänker också företagets optimala skuldsättning, vilket ytterligare ökar bolagsskattebasen. Dessutom ger en större svensk kapitalstock större produktion vilket gör att bolagsskattebasen ökar. En högre marginalprodukt hos arbetskraften leder till högre reallöner, vilket håller tillbaka ökningen i bolagsskattebasen, men gör att skattebasen för arbetsinkomster ökar.

En bolagsskattesänkning medför ökade skillnader mellan beskattningen av inkomst av tjänst och inkomst av kapital, vilket ökar incitamenten att omvandla löneinkomster till kapitalinkomster. Inkomstomvandlingen har en positiv effekt på bolagsskattebasen och skattebasen för kapitalinkomster och en negativ effekt på skattebasen för arbetsinkomster. Nettoeffekten på skatteintäkterna är dock negativ, eftersom lägre skattebetalningar är drivkraften för inkomstomvandlingen. Inkomstomvandling minskar därmed effektiviteten i skattesystemet. Om en bolagsskattesänkning finansieras med en höjning av skatt på löneinkomst medför det att skillnaderna mellan beskattningen av inkomst av tjänst och inkomst av kapital ökar ytterligare och incitamenten för inkomstomvandling ökar ytterligare.

Den totala effekten på skattebaserna påverkar hur mycket av en bolagsskattesänkning som behöver finansieras. Sørensen (2011) utgår från data för 2008 och beräknar den så kallade självfinansieringsgraden för en bolagsskattesänkning. Självfinansieringsgraden definieras som den andel av det direkta statiska intäktsbortfall som ersätts i och med att de olika skattebaserna ökar till följd av beteendeffekter orsakade av den lägre skattesatsen. Sørensens beräkningar ger en självfinansieringsgrad på ca 40 procent. I denna rapport görs inga motsvarande beräkningar men följande kan konstateras. Sørensens beräkningar beaktar inte att en sänkning av den formella bolagsskattesatsen i förhållande till andra länders skattesatser gör det mer förmånligt för multinationella företag att redovisa sina vinster i Sverige. Dessa incitament ökar, allt annat lika, bolagsskattebasen, skatteintäkterna och därmed självfinansieringsgraden jämfört med Sørensens beräkningar.

Sørensens beräkningar tar heller inte hänsyn till hur ökade reallöner påverkar offentliga utgifter. En sänkning av bolagsskatten leder till en högre kapitalstock och därmed ökar arbetskraftens marginalprodukt och reallönerna. Under antagandet att arbetskraften är rörlig mellan privat och offentlig sektor kommer eventuella löneskillnader mellan sektorerna att utjämnas. Högre löner i privat sektor som en följd av högre marginalprodukt resulterar därmed i högre löner även i offentlig sektor. Om inte kvaliteten eller omfattningen av de offentliga tjänsterna ska falla, krävs att kostnaderna för dem ökar. I så fall leder en bolagsskattesänkning därför till högre offentliga utgifter. Dessutom är stora delar av socialförsäkringssystemet utformat enligt inkomstbortfallsprincipen. Det medför också att ökade reallöner i privat och offentlig sektor ger ökade

offentliga utgifter. De högre offentliga utgifterna motverkar effekterna av ökade skattebasen. Det medför, allt annat lika, att finansieringsbehovet är högre än vad Sørensen beräkningar indikerar. Den sammantagna effekten av en sänkt bolagsskatt på offentliga inkomster och utgifter är svår att bedöma. Finansieringsbehovet kan bli lägre än vad Sørensen beräkningar visar, om effekterna på multinationella företags incitament att beskatta sina vinster i Sverige är större än effekterna på offentliga utgifter som högre reallöner medför. Finansieringsbehovet kan också bli högre, om effekterna på offentliga utgifter istället är större än effekterna på multinationella företags incitament att beskatta sina vinster i Sverige.

Sammanfattningsvis medför en lägre effektiv bolagsskattesats att investeringarna ökar, vilket leder till en högre kapitalstock. Under tiden kapitalstocken byggs upp växer BNP snabbare. På lång sikt, när ekonomin når den nya, högre optimala nivån på kapitalstocken och BNP, ökar BNP i samma takt som före sänkningen av bolagsskatten. En lägre bolagsskattesats påverkar dessutom skattebaserna på olika sätt, vilket har betydelse för hur stor del av skattesänkningen som behöver finansieras. Sørensen (2011) beräknar självfinansieringsgraden till ca 40 procent. Konjunkturinstitutets bedömning är att finansieringsbehovet kan bli högre eller lägre än Sørensen beräkningar beroende på vilken effekt som är starkast; multinationella företags ökade incitament att beskatta vinsten i Sverige, vilket minskar finansieringsbehovet, eller att ökade reallöner höjer de offentliga utgifterna, vilket ökar finansieringsbehovet.

Referenser

- Altshuler, R. och H. Grubert (2003), "Repatriation Taxes, Repatriation Strategies and Multinational Financial Policy", *Journal of Public Economics*, Vol. 87.
- Altshuler, R., H. Grubert och S. Newlon (2001), "Has U.S. Investment Abroad Become More Sensitive to Tax Rates?", i *International Taxation and Multinational Activity*, Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Andersson, F. och R. Forslid (2003), "Tax Competition and Economic Geography", *Journal of Public Economic Theory*, Vol. 5.
- Bond, S. och J. Xing (2013), "Corporate Taxation and Capital Accumulation: Evidence from Sectoral Panel Data for 14 OECD Countries", *Oxford University Centre For Business Taxation Working Paper No. 10/15*.
- Bellak, C. och M. Leibrecht (2009), "Do low corporate income tax rates attract FDI? – Evidence from Central- and East European countries", *Applied Economics*, Vol. 41.
- Bénassy-Quéré, A., L. Fontagné och A. Lahrière-Révil (2005), "How Does FDI React to Corporate Taxation?", *International Tax and Public Finance*, Vol. 12.
- Bettendorf, L., A. van der Horst och R. de Mooij (2009), "Corporate Tax Policy and Unemployment in Europe: An Applied General Equilibrium Analysis", *The World Economy*, Vol. 32.
- Braunerhjelm, P. (2001), "Storföretagen och den ekonomiska geografin", *Ekonomisk Debatt*, Vol. 29.
- Broer, D., D. Draper och F. Huizinga (2000), "The Equilibrium Rate of Unemployment in the Netherlands", *De Economist*, Vol. 148.
- Chirinko, R., S. Fazzari och A. Meyer (1999), "How Responsive is Business Capital Formation to its User Cost? An Exploration with Micro Data", *Journal of Public Economics*, Vol. 74.
- Chirinko, R., S. Fazzari och A. Meyer (2004), "That Elusive Elasticity: A Long-Panel Approach to Estimating the Capital-Labor Substitution Elasticity", *CESifo Working Paper No. 1 240*.
- Clausing, K. (2001), "International Taxation and Multinational Activity", *Antwerp-Chicago, IL: University of Chicago Press*.
- Clausing, K. (2006), "International Tax Avoidance and US International Trade", *National Tax Journal*, Vol. 59.
- Cummins, J., K. Hassett och R. Hubbard (1994), "A Reconsideration of Investment Behaviour using Tax Reforms as Natural Experiments" *Brooking Papers on Economic Activity*, Vol. 1994.

- de Mooij, R. och S. Ederveen (2005), "Explaining the variation in empirical estimates of tax elasticities of foreign direct investment", Tinbergen Institute Discussion Paper No. 2005-108/3.
- de Mooij, R. och S. Ederveen (2008), "Corporate Tax Elasticities: A Reader's Guide to Empirical Findings", Oxford Review of Economic Policy, Vol 24.
- de Mooij, R. och G. Nicodème (2008), "Corporate Tax Policy, Entrepreneurship and Incorporation in the EU", International Tax and Public Finance, Vol. 15.
- Devereux M., B. Lockwood och M. Redoano (2008), "Do countries compete over corporate tax rates?", Journal of Public Economics, Vol. 92.
- Devereux M. och R. Griffith (2003), "Evaluating Tax Policy for Location Decisions", International Tax and Public Finance, Vol. 10.
- Devereux M. och H. Freeman (1995), "The Impact of Tax on Foreign Direct Investment: Empirical Evidence and the Implications for Tax Integration Schemes", International Tax and Public Finance, Vol. 2.
- Devereux M. och R. Griffith (1998), "Taxes and the location of production: evidence from a panel of US multinationals", Journal of Public Economics, Vol. 68.
- Devereux M. och R. Griffith (2003), "Evaluating Tax Policy for Location Decisions", International Tax and Public Finance, Vol. 10.
- Dischinger, M. (2007), "Profit Shifting by Multinationals: Indirect Evidence from European Micro Data", Ludwig-Maximilians-University Munich, Discussion Paper.
- Djankov, S., T. Ganser, C. McLiesh, R. Ramalho och A. Shleifer (2010), "The Effect of Corporate Taxes on Investment and Entrepreneurship", American Economic Journal: Macroeconomics, Vol. 2.
- Dunning, J. (1973), "The Determinants of International Production", Oxford Economic Papers, Vol. 25.
- Dwenger, N. (2010), "User Cost Elasticity of Capital Revisited", Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, Working Paper.
- Edmark, K. och R. Gordon (2013), "Taxes and the Choice of Organizational Form by Entrepreneurs in Sweden", IFN Working Paper No. 982.
- Fullerton, D. (1984), "Which Effective Tax Rate?", National Tax Journal, Vol. 37.
- Företagarna (2010), "Sänkt arbetsgivaravgift ger nya jobb", Rapport från Företagarna.
- Gordon, R. (1986), "Taxation of Investment and Savings in a World Economy", American Economic Review, Vol. 76.
- Gordon, R. och Y. Lee (2007), "Do Taxes Affect Corporate Debt Policy? Evidence from U.S. Corporate Tax Return Data", Journal of Public Economics, Vol. 82.

Grubert, H. (2003), "Intangible Income, Intercompany Transactions, Income Shifting, and the Choice of Location", *National Tax Journal*, Vol. 56.

Grubert, H. och J. Mutti (2000), "Do Taxes Influence Where U.S. Corporations Invest?", *National Tax Journal*, Vol. 53.

Hansson, Å. och K. Olofsdotter (2010), "Tax differences and foreign direct investment in the EU27", *Lunds Universitet, Working Paper*.

Hartman, D. (1984), "Tax Policy and Foreign Direct Investment in the United States", *National Tax Journal*, Vol. 37.

Hall, R. och D. Jorgenson (1967), "Tax Policy and Investment Behavior", *American Economic Review*, Vol. 57.

Harris, D. (1993), "The Impact of US Tax Law Revision on Multinational Corporations' Capital Location and Income-Shifting Decisions", *Journal of Accounting Research*, Vol. 31.

Hassett, K. och R. Hubbard (2002), "Tax Policy and Business Investment" i *Handbook of Public Economics*, Vol. 3, Amsterdam: North Holland.

Heckemeyer, J. (2012) "The Effects of Corporate Taxes on Business Behaviour: Microsimulation and Meta-Analyses", *Doktorsavhandling, Ruprecht Karl University of Heidelberg*.

Huizinga, H. och L. Laeven (2008), "International Profit Shifting within Multinationals: A Multi-Country Perspective", *Journal of Public Economics*, Vol. 92.

Huizinga, H., L. Laeven och G. Nicodème (2008), "Capital Structure and International Debt Shifting in Europe", *Journal of Financial Economics*, Vol. 92.

Jensen, M. och W. Meckling (1976), "Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure", *Journal of Financial Economics*, Vol. 3.

Krugman, P. (1991), "Geography and Trade", Cambridge, MA: MIT Press.

Lee, Y. och R. Gordon (2005), "Tax Structure and Economic Growth", *Journal of Public Economics*, Vol. 89.

Mills, L. och K. Newberry (2004), "Do Foreign Multinationals' Tax Incentives Influence their U.S. Income Reporting and Debt Policy?", *National Tax Journal*, Vol. 57.

Nicodème, G. (2007), "Corporate Tax Competition and Coordination in the European Union: What Do We Know? Where Do We Stand", i *International Taxation Handbook: Policy, Practice, Standards and Regulation*, Burlington, MA: Elsevier.

OECD (2008a), "Tax Effects on Foreign Direct Investment", *Policy Brief*.

OECD (2008b), "Tax and Economic Growth", *Economics Department Working Paper No. 620*.

- Redoano, M. (2007), "Fiscal interactions among European countries", CESifo Working Paper No. 1952.
- Slemrod, J. (1990), "Tax Effects on Foreign Direct Investment in the U.S.: Evidence from a Cross-Country Comparison", i *Taxation in the Global Economy*, Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Sørensen, P. (2008), "The Taxation of Business Income in Sweden", Rapport till Finansdepartementet.
- Sørensen, P. (2010), "Swedish Tax Policy-Recent Trends and Future Challenges", Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi No 2010:14.
- Sørensen, P. (2011), "Measuring the Deadweight Loss from Taxation in a Small Open Economy. A General Method with an Application to Sweden", EPRU Working Paper Series No. 2011-03.
- Swenson, D. (2001), "Transaction Type and the Effect of Taxes on the Distribution of Foreign Direct Investment in the United States", i *International Taxation and Multinational Activity*, Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Thoresen, T. och A. Alstadsæter (2010), "Shifts in organizational form under a dual income tax system", CESifo Working Paper No. 2 273 .
- UNCTAD (2013), UNCTACSTAT, United Nations Conference on Trade and Development.
- van der Horst, A. (2003), "Structural estimates of equilibrium unemployment in six OECD Economies", CPB Discussion Paper No. 19.
- Zodrow, G. och P. Mieszkowski (1986), "Pigou, Tiebout, Property Taxation and the Underprovision of Local Public Goods", *Journal of Urban Economics*, Vol. 19.

Titlar i serien Specialstudier

Nr	Författare	Titel	År
38	Konjunkturinstitutet	Samhällsekonomiska effekter av sänkt bolagsskatt	2013
37	Konjunkturinstitutet	Tillväxt- och sysselsättningseffekter av infrastrukturinvesteringar, FoU och utbildning – En litteraturöversikt	2013
36	Konjunkturinstitutet	Effekter av en sänkt restaurang- och cateringmoms	2013
35	Konjunkturinstitutet	Vem ska betala för den förnybara elkraften? – Analys av kvotplikten inom elcertifikatsystemet	2013
34	Konjunkturinstitutet	Från vision till verklighet – en samhällsekonomisk analys av Färdplan 2050	2013
33	Jonas Björnerstedt	Interaktion mellan de klimat- och energipolitiska målen	2013
32	Charlotte Berg, Anna Krook-Riekkola, Erik Ahlgren och Patrik Söderholm	Mjuklänkning mellan modellerna EMEC och TIMES-Sweden – en metod för att förbättra energipolitiska beslutsunderlag	2012
31	Andrén, Thomas	Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män – en kunskapsöversikt	2012
30	Konjunkturinstitutet	Sveriges ekonomi Ett långsiktsscenario fram till år 2035	2012
29	Konjunkturinstitutet	Förstudie: Konjunkturinstitutets beräkning av S2-indikatorn	2012
28	Broberg, Thomas	Rekyleffekten Är energieffektivisering effektiv miljöpolitik eller långdistans i ett ekorrhjul?	2011
27	Andrén, Thomas	Frånvaroeffekter på lönen för kvinnor och män	2011
26	Forsfält, Tomas	Samhällsekonomiska effekter av två styrmedel för minskade avfallsmängder	2011
25	Samakovlis, Eva	Klimatpolitikens utmaningar under mandatperioden	2011
24	Andrén, Thomas	Kvinnors och mäns arbetsutbudspreferenser: analys med en strukturell diskret arbetsutbudsmodell	2011
23	Vredin Johansson, Maria	En utvärdering av det ekonomiska stödet till åtgärder för att främja hållbara städer	2010
22	Broberg, Thomas, Johanna Forslund och Eva Samakovlis	En utvärdering av kostnadseffektiviteten i stödet till energiinvesteringar i lokaler för offentlig verksamhet	2009
21	Andrén Thomas, Jenny von Greiff och Juhana Vartiainen	Ekonomiska drivkrafter för att arbeta	2009
20	Vredin Johansson, Maria och Johanna Forslund	Klimatanpassning i Sverige Samhällsekonomiska värderingar av hälsoeffekter	2009
19	Konjunkturinstitutet	Utvärdering av prognoser för offentliga finanser	2009

18	Broberg, Thomas, Samakovlis, Eva, Sjöström, Magnus och Göran Östblom	En samhällsekonomisk granskning av Klimatberedningens handlingsplan för svensk klimatpolitik	2008
17	Konjunkturinstitutet	Hours, Capital and Technology – What Matters Most? Analyzing Productivity Growth by the Means of Growth Accounting	2008
16	Konjunkturinstitutet	Konjunkturinstitutets finanspolitiska tankeram	2008
15	Hammar, Henrik och Lars Drake	Kan ekonomiska styrmedel bidra till en giftfri miljö?	2007
14	Sjöström, Magnus	Monetär värdering av biologisk mångfald. En sammanställning av metoder och erfarenheter	2007
13	Forslund, Johanna, Per- Olov Marklund and Eva Samakovlis	Samhällsekonomiska värderingar av luft- och bullerrelaterade hälsoproblem	2007
12	Samakovlis, Eva and Maria Vredin Johansson	En utvärdering av kostnadseffektiviteten i klimatinvesteringsprogrammen	2007
11	Lundborg, Per, Juhana Vartiainen och Göran Zettergren	Den svenska jämviktsarbetslösheten: En översikt av kunskapsläget	2007
10	Hammar, Henrik	Konsekvenser för skogsindustrin vid ett eventuellt införande av en svensk kilometerskatt	2006
9	Öberg, Ann och Joakim Hussénius	Marginell utbytesgrad – ett mått på drivkrafterna för arbete	2006
8	Söderholm, Patrik och Henrik Hammar	Kostnadseffektiva styrmedel i den svenska klimat- och energipolitiken	2005
7	Öberg, Ann	Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster	2005
6	Konjunkturinstitutet	Produktivitet och löner till 2015	2005
5	Bergvall, Anders	Utvärdering av Konjunkturinstitutets prognoser	2005
4	Gren, Ing-Marie and Lisa Svensson	Ecosystems, Sustainability and Growth for Sweden during 1991-2001	2004
3	Elofsson, Katarina och Ing-Marie Gren	Kostnadseffektivitet i svensk miljöpolitik för Östersjön – en utvärdering	2003
2	Konjunkturinstitutet	Egnahemsposten i konsumentprisindex – En granskning av KPI-utredningens förslag	2002
1	Konjunkturinstitutet	Penningpolitiken	2002

Konjunkturinstitutet, Kungsgatan 12-14, Box 3116, 103 62 Stockholm
Tel: 08-453 59 00, Fax: 08-45359 80, ki@konj.se, www.konj.se

ISSN 1650-996X